

P. 11 No. 34
se imprimă
la acasă.

Apóstolul

REVISTĂ DIDACTICĂ ȘI LITERARĂ

BIBLIOTECA
DOCUMENTARA
ORASUL PIATRA NEAMI

ADMINISTRATIA CERCUL DIDACTIC PIATRA-N.

14579

A P O S T O L U L

REVISTĂ DIDACTICĂ ȘI LITERARĂ PENTRU ÎNVĂȚĂMÂNTUL PRIMAR

apare odată pe lună sub îngrijirea cercului didactic Piatra N.
și cu colaborarea d-lor:

C. LUCHIAN, V. GABOREANU, V. SCRIPCARIU,
N. PODOLEANU, M. STAMATE, I. RAFAIL,
M. AVADANEI, TEOFAN MACOVEI, GH. CIREȘ,
I. STROLĂ, Pr. ȘT. ROMANESCU

ABONAMENTUL 60 LEI ANUAL, plătit în două rate.
Abonament de susținere 200 lei anual. Cine achită acest abonament,
face parte de drept din membrii cercului de colaborare al revistei.
Corpul didactic pimar din jud. Neamț, vor achita abonamentul în
două rate de câte 30 lei prin d-nii delegați însărcinați cu plata salariului.
Prima rată se va achita din salariul depe luna Noembrie, iar a II-a rată
din salariul depe luna Febr. Ceilalți abonați vor achita prin mandat poștal

S U M A R

1. Un an	:	:	:	:	V. S.
2. Cultură regională	:	:	:	:	C. TURCU
<u>Din trecutul învățământului.</u>					
3. Manoil Halunga	:	:	:	:	D. HOGEA
4. Manoil Halunga	:	:	:	:	ALEX. GHEORGHIU
<u>Literatură.</u>					
5. In cimitir
Se stinge ziua	{	.	.	.	V. DORNEANU
<u>Creionări.</u>					
6. Un învățător: C. Luchian	.	.	.	.	V. SCRIPCURU
Omagiul unei energii
Mănăstirea Bistrița	{	.	.	.	V. SCRIPCARU
<u>Profesionale.</u>					
7. Congresul de la Timișoara
" " " Piatra-N.	{	.	.	.	M. AVADANEI
<u>Discuții.</u>					
8. Cum se poate veni în ajutorul copiilor saraci	.	.	.	.	S. PURICE
9. Pagina oficială	.	.	.	.	S. PURICE

P. 11
34

BIBLIOTECA
JUDEȚEANĂ
NEAMȚ

Fond „G.T.K.”

Un an

„Apostolul” s'a născut din imboldul câtorva dascăli, care însetați de lumină, doreau să aducă o contribuție la apărarea și perfecționarea unui corp de peste 600 muncitori intelectuali din județul Neamț prin mijlocul slovei migălită conștiincios și românește.

Am dorit ca această revistă să fie o făclie care să îndrumeze pe căile întortochiate ale culturii în general, ale cuturii profesionale în special, cum și a întăririi spiritului de corp.

Dorința noastră a ajuns o realitate.

„Apostolul” a implinit un an.

A început modest și a trăit modest ca și un învățător.

Totdeauna însă, demn. Cu bucurii și cu supărări, câte-odat., dar totdeauna cu hotărâre, a urcat modest către o relevare care n'a întârziat să se arate și dincolo de granițele județului Neamț,

S'au găsit unii care să condamne gestul și munca, dar s'au găsit și alții, cei mai mulți, care să-l aplaude și să-l sprijine.

Tuturor le mulțumim în această zi de sărbătoare când „Apostolul” a implinit un an: și celor ce ne-au încurajat și celor ce ne-au hulit.

Și dacă câteodată n'am putut satisface, —poate,— toate gusturile și toate cerințele, invităm pe toți colegii să binevoiască a fi din nou sprijinitori și colaboratori, tocmai pentru a face din modesta revistă „Apostolul” o tribună ce trebuie să pregătească viitorul și ar putea să-i vorbească.

Un an ;

un an în viața unei reviste e unitatea de măsură ce poate da satisfacție deopotrivă sprijinitorilor și conducătorilor.

Deaceia evenimentul e sărbătoare pentru noi, —cu care ocazie facem și o mărturie de credință: bucuria cea mare a noastră e că ne-am făcut datoria.

Greutățile au fost mari și poate vor fi încă, dar nădăjduim în puterile noastre și pentru viitor....

„Apostolul”

17579

Cultură regională.

Obişnuit, cultura e considerată ca un organism viu, expresie a unei societăţi, în sânul căreia—ca şi aceasta—se naşte, creşte şi moare. La fel literatura. Ea trebuie să fie arta cea mare şi onestă, în care să se înglobeze sufletul unui popor—năzuinţele, dorurile, valoarea lui cea mai înaltă.

Nu suntem refractari înnoirilor pe care veacul al XX-lea—veacul tuturor minunilor şi invenţiunilor—le aduce şi în acest nesfârşit domeniu de creaţie, care este literatura. Cu o singură condiţie, ca aceste înrâuriri nouă să fie nişte altoiuri tinere şi viguroase, pe tulpina milenară a tradiţiei păstrătoare de autentic suflet românesc. Ci nu cumva, aceste înnoiri, să fie parazitul vrednicei tulpine—vâscul ce nu are nici o legătură intimă cu trupul de pe care se hrăneşte, sugându-i seva şi slăbindu-l.

Nu suntem nişte intelectuali anchilozăţi în vechi tipare de cultură. Şi tinereţea noastră, ca şi epoca de prefaceri radicale, a societăţii în care am crescut şi trăim, sunt o dovadă. Dacă generaţia înaintaşă şi-a irosit viaţa în tranşee şi tancuri infernale, apoi noi ne-am plăsmuit sufletul din explozii şi restrişti. Şi de cele mai multe ori, ororile războiului sunt mai crâncene în dosul, de cât pe linia frontului. Acolo vezi rezistenţa dărză în faţa morţii fulgerătoare. Dincoace vezi mizeria neagră, neputinţa, mişelia şi sfidarea.

În aceste împrejurări, vedeţi bine, nu e loc pentru anchilozare.

Dar, ceea ce nu înţelegem noi să adoptăm, ceea ce nu vom înghiţi—pentru că ar fi să stânjenim mersul asimilaţiei noastre de organism viu, sunt formele (formulele, mai bine zis!) de artă, de cultură şi civilizaţie, luate de-a-gata, dela popoarele în descompunere morală şi naţională, formulele „nouă” vârite cu de-a-sila pe gît de avangarda clanurilor cu reclamă luminoasă (şi costisitoare!).

Nu înţelegem, desigur, să reînviem celebra discuţie a artei, a literaturii cu tendinţă. Dar nu vedem care poate fi valoarea—cu tendinţă ori fără?—a unei literaturi ce obţine mari succese, datorită temelor imorale pe care le exploatează: viţiul, sensualitatea, perversul.

Poezia nouă—poezia modernă? Da, modernă şi nouă, însă prin autenticitatea fondului şi a formei, prin originalitatea expresiei, prin năzuinţele de creiere a unor imagini strălucitoare, prin graiul rar şi scump, ca o piatră nesiemată. Căci asta înţelegem noi prin poezie: sclipirile geniale ale sufletului românesc şi nu anarhismul poetic înălţat la rangul de şcoală literară de bâlbâiţii dadaismului şi futurismului occidental.

Proza poetică—nuvela, romanul? O înţelegem şi pe aceasta tot în vederile de mai sus. Să fie, adică, reversul vieţii interioare, a vieţii autentice, oglindirea fantasiei autohtone—dela singuraticul cioban din creierul muntelui, până la savantul academician.

Avem azi, din sbuciumul secolelor, o cultură şi o literatură românească. Poporul, dela un capăt la altul al ţării, îşi are preferinţele

lui culturale, își are autorii lui favoriți, pe care îi înțelege și-i prețuiește. Sunt scriitori și oameni de înaltă cultură și știință, care și-au pierdut „locul nașterii”. Sunt ai țării întregi. Orice colț al României și-i revendică. Este, acest fapt, un mare bun pentru unificarea spirituală a hotarelor țării.

Ne permitem să facem, însă, o observație. Am spus că literatura trebuie să oglindească viața cea adevărată, trebuie să fie o eflorescență socială. Și viața nu e aceeași peste tot. Viața este influențată adânc de mediul geografic și se dezvoltă sub puterea tradiției locale. De aceea, de multe ori, problemele culturale centrale, rămân fără sens în cutare colț de țară, sunt anacronice în cutare regiune.

Cu alte cuvinte există un fel de războiu surd și permanent între regiune— între provincie și centru.

Provincia își are nevoile—năzuințele ei. Ea știe că este subjucată capitalei din punct de vedere administrativ, politic, social; dar ea nu înțelege—și nu poate să înțeleagă—subjugarea-i culturală ideologică.

Provincia nu poate să înțeleagă cu ce drept, capitala, centrul, o secătuește, ades, de forțele cele mai caracteristice, mai autentice și mai viguroase, fără să-i dea în schimb nimic pentru sufletul ei. Ba, dimpotrivă, de multe ori, îi ucide acele forțe, care s'au lăsat ușor înșelate în orbita ei, ca niște fluturi atrași de becul de pe stradă.

În ultima vreme, se observă însă o reacțiune a provinciei, împotriva acestui sistem. Nu voiu aminti decât cele câteva realizări temeinice, dintre care unele durează de aproape un deceniu: *Datina* dela Turnu-Severin, *Arhivele Olteniei* dela Craiova, *Analele Brăilei*, *Analele Milcovului*, *Arhivele Basarabiei*, *Junimea Cernăuțului*, *Țara Bârsei*, *Cele trei Crișuri*, *Familia* și altele.

Cercetezi paginile acestor minunate și occidentale reviste și rămâi uimit de munca migăloasă și enormul material—de cele mai multe ori inedit, pe care-l întâlnești.

Provincia, regiunea, pe marginile întunerecului, părăsită și ignorată de toți profitorii ei, reînviază din propria-i cenușă.

Desigur, o revistă regională și chiar mai multe, la Piatra-Neamț—orașul cu adânci rădăcini preistorice, e mai mult decât o necesitate. E un imperativ. O asemenea publicație va trebui să fie vrednica urmașă a revistei „Asachi”. Are înaintea ei același enorm și virgin câmp de activitate, ca și străbuna de acum 50 de ani, ale cărei pagini erau semnate de nume ilustre, ca Hogaș, Negre, Cantemir, Lazu, etc..

Regiunea noastră—bazinul acesta al Bistriței, vechiul ținut al Neamțului, nu a mai fost cercetat, pitoresc și folcloric, dela Prințul D. Cantemir, dela Vaillant—îndrăgostitul de țara noastră, dela Hogaș și Creangă. Cred că nu exagerez. Iar documentar, de nimeni, niciodată. Nu cunoaștem de nicăeri, serios, trecutul atâtor monumente istorice și mănăstiri de mare faimă, nu cunoaștem vechi forme sociale, nu cunoaștem nimic din faptele atâtor personaje proeminente, care și-au irosit viața și energia pe aceste meleaguri. Nu cunoaștem ni-

mic asupra înființării celei dintâi tipografii în acest ținut—și de fapt istoria tiparului înseamnă istoria culturii. Nu cunoaștem nimic din activitatea lui Asachi, întemeietorul de școli; nimic asupra rostului fabricii lui de hârtie, care s'a ruinat „Peste Vale“.

Și câte nu cunoaștem!

Iată, dar, o sumă de probleme care-și cer dreptul la lumină, iată adevărata viață a regiunii culturale, ce-și are tradiția și trecutul ei, de care capitala n'are de unde să știe.

Și, cu acestea, iată care ar trebui să fie problemele de căpetenie ale unei reviste regionale.

Constantin Turcu

Din trecutul învățământului nostru

Manoil Halunga

În anii 1868—1872, în care am fost elevul școlii primare de băieți No. 1, numită pe atunci „Școala Domnească“, iar mai târziu „Lascar Catargiu“, am avut ca institutori pe: Diaconul Ghiță Robu la clasa I, Economul David Vicol—cl. II, Manoil Halunga—cl. III și pe Nicolai Vicol la cl. IV; acesta din urmă era și directorul școlii.

Această școală, cea mai veche din orașul nostru, se afla atunci tot în curtea bisericii catedrale Sf. Ioan Domnesc și tot pe locul unde s'a ridicat, în anul 1930, măreața clădire ce o vedem astăzi—prin energica stăruință a concetățeanului și stimatului meu prieten G. V. Măcărescu—cu deosebire numai că pe atunci era înconjurată de ziduri înalte, din care se mai văd acum câteva urme în partea despre răsărit, iar intrarea principală, atât la biserică, cât și la școală, era prin poarta mare dinspre Nord-Est, în fața locului, pe care acum câțiva ani s'a clădit palatul băncii Petrodava, astăzi Banca Națională.

Fiindcă biserica Sf. Ioan Domnesc, a lui Ștefan cel Mare, se afla situată pe un platou destul de ridicat, iar strada actuală Șt. cel Mare urca atunci o pantă mult mai pronunțată, lumea îi zicea biserica **Sf. Ioan din Deal**.

Locul din fața bisericii, unde acum se află edificiul liceului Petru-Rareș, era ocupat de un palat foarte mare, cu o mulțime de alte clădiri, părăsite și aproape ruinate, unde pe vremuri fusese isprăvnicia (prefectura) și cazarma de jandarmi—dorobanți. Pe atunci, aceste imense clădiri erau proprietatea boerului moldovan Alecu Crupenschi zis Poloboc, iar noi băieții din școli le spuneam **casele pustii** și ne slujeau, mai tot timpul, de joacă și alergătură.

* * *

Dintre toți dascălii mei de școală primară, cea mai caracteristică

figură, care mi s'a întipărit adânc în minte, a fost aceea a neuitatului Manoil Halunga, dela clasa III.

Era un tip cu totul deosebit de colegii lui. În acel timp avea cam 45 ani, cu părul și barba încărunțite, dar vioiu și sprinten.

Parcă îl văd : îmbrăcat totdeauna în haine de șiac, purtând peste ghete, iarna, galoși de piele neagră și un baston gros.

Lecțiile lui de gramatică, istorie, aritmetică, le făcea după un sistem propriu. Apoi de multe ori ne povestea în clasă evenimentele mai importante ale zilei,

Așa'mi amintesc, cu câtă durere în suflet, ne expunea fazele războiului franco-german din 1870, în care Franța a fost învinsă și zdrobită la Sedan și apoi silită a încheia o pace umilitoare și oneroasă, pierzând și provinciile sale Alsacia și Lorena. Se înțelege că toată simpatia și compătimirea, a noastră tuturor, era pentru nefericita Franța, sora noastră latină.

În toată școala se creiase un fel de legendă : un elev care promovea clasa III, a lui Halunga, era considerat că a trecut **hopul cel mare**, iar clasa 4 devenea o jucărie.

* * *

Greutățile și neajunsurile de tot felul, cu care aveau de luptat vechii noștri dascăli, au fost biruite numai prin neîntrecutul lor devotament și sacrificiile îndurate, în nobila lor sarcină de învățători ai primelor generații de copii, dornici de a căpata lumina cărții.

Poate că acești vechi dascăli, nu aveau pregătirea și cultura modernă, din punct de vedere tehnic și pedagogic, dar cu câtă în-sufletire și dragoste își îndeplineau apostolatul lor !

Cât de departe se pare că suntem astăzi de acele timpuri !

Pe atunci nu erau atâtea congrese, asociațiuni și syndicate, care în primul loc, au ca țintă preocupări de ordin material : salarii, gradații, căminuri, cumuluri de funcțiuni și diferite avantaje politice.

* * *

Spre a invedera sentimentele național-patriotice ale neuitatului M. Halunga, voi aminti următorul fapt, absolut autentic :

Când a sosit la Piatra vestea că în ziua de 24 Ianuarie 1859, s'a proclamat la Iași unirea Principatelor-Române și alegerea comună a Domnitorului Cuza, tânărul institutor Halunga —văzând serbătorirea, într'un elan neînchipuit, a acestui mare eveniment, de cătră întreaga suflare, în cap cu municipalitatea orașului, iluminat peste tot— în entuziasmul său delirant— Halunga a dat foc unei mici căsuțe ce o avea în mahalaua Valea-Viei. A făcut și el o iluminăție, jertfind pe altarul bucuriei generale, mica lui căsuță de om sărac !

Iată —cum am spus— de ce sentimente și idealuri erau animați vechii noștri dascăli !

* * *

Incheiu aceste duioase amintiri ce am păstrat despre acest

vrednic al meu învățător, adăugând că dânsul —singur dintre toți institutorii școlii No. 1 de băeți, de care am pomenit la început—era absolvent al Academiei Mihailene din Iași, ceilalți trei colegi ai săi, erau absolvenți ai seminarului Socola, pe atunci singurele școli superioare din bătrâna noastră Moldova.

Când la anul 1889, bătrânul **holteiu** Halunga, s'a retras la pensie, după aproape 40 ani de dascălie, odată cu colegii săi Econom David Vicol și Econom Nicolai Ionescu-Purcel, au fost sărbătoriți printr'un grandios banchet, în sala teatrului, la care au luat parte sute de persoane din oraș și județ, mai toți foști elevi al lui.

În Decembrie 1907 a murit în vârsta de peste 80 ani.

Amintesc iarăși, că acum 3 ani, frații dr. Socrat Lalu, George Spiru și Petru Lalu, în scopul de a eterniza memoria neuitatului dascal, au făcut o frumoasă și pilduitoare faptă : au donat școlii No. 1 de băeți „Lascar Catargiu“, suma de 100.000 lei în rentă de stat, din venitul căreia să se dea, în fiecare an, o bursă celui mai bun elev din clasa III, bursă purtând numele de M. Halunga.

În fine, în ziua de 28 Septembrie 1935, din inițiativa unui grup de elevi, din ultimul an 1889, ai clasei III, în frunte cu d-nii Vasile Șoarec și Alexandru Gheorghiu, au organizat o pioasă comemorare a dascalului lor iubit și venerat M. Halunga, serbare care a avut loc în sala liceului Petru Rareș.

Fondurile rezultate din această serbare, vor servi să-i îngrădească mormântul părăsit și să-i așeze o cruce spre amintire, urmașilor lui.

D. Hogeia

(din volumul amintiri, ce va apărea mai târziu)

Manoil Halunga

de Al. Gheorghiu

Fost inspector general școlar

Colindarea minții către primii noștri pași în viață e totdeauna un refugiu odihnitor și plin de farmec. Din lumina prietenoasă a trecutului, ne răsar icoane scumpe, de mult uitate. Zâmbetul duios al mamei de mult dispărute, chipul uneori îngrijorat al tatei, când nebuniile noastre, la care privea totuși cu înțelegătoare îngăduință și bunătate, îl făceau să ne cheme la calea cumințeniei, prietenii noștri de copilărie cu jocurile de care nu ne mai săturam, micile și neînsemnatele noastre întâmplări, care totuși au atâta preț pentru că sunt ale noastre, mai târziu viața de școală, chipul primilor noștri dascăli, pătaniile pline de haz ale colegilor și ale noastre, pe care le povestim pâuă la bătrânețe, în ceasuri de răgaz, la o masă de prieteni, iată o lume întreagă, un întreg și senmp tezaur, care luminează și încălzește sufletul fiecăruia din noi.

Din ceața aceasta a trecutului, îmi răsare astăzi în minte chipul sever al institutorului nostru **Manoil Halunga**.

35 de ani a dăscălit dânsul numai la școala dela sfântul Ioan din orașul nostru, astăzi școala de băeți No. 1 iar din acești ani, 29 a fost numai la clasa III. Așa era pe atunci. Institutorii nu făceau rotație iar trecerea dela o clasă la alta superioară era socotită ca o avansare. Cine trecea la cl. IV era și director și avea un spor de 50 lei pe lună, sumă destul de însemnată pe atunci. Slujind numai la aceeași clasă, institutorii se deprindeau așa de bine cu clasa lor încât greu se lăsau trecuți la alta. Când Titu Maiorescu, Ministru de Instrucție, a voit să răsplătească pe prietenul său dela **Junimea, Ion Creangă**, marele nostru povestitor, pe atunci institutor în Iași, și l-a trecut dela cl. I la a II. Ion Creangă s'a supus, dar nu cu plăcere. Când mai târziu Maiorescu l-a întâlnit și i-a vorbit de această avansare, așteptându-se la un cuvânt de mulțumire, Creangă, amărât, i-a răspuns :

— „Apoi Domnule Ministru, când eram la clasa I, munceam și-i învățam pe școlarii mei clasa I; acum de când sunt la a II-a, trebuie să muncesc îndoit, căci îi învăț și clasa I și clasa II“ —.

Nu știu dacă învățătorul dela clasa I care-i trimetea elevi lui Creangă era așa de slab, dar mai mult îmi vine să cred că Creangă regreta clasa la care era el deprins și la care era mare meșter.

Eu am făcut parte din ultima serie a lui Halunga, în 1888/89, și numai până la Paști, când a eșit la pensie, după ce aproape tot anul până atunci lipsise mult dela școală din pricină că era bolnav. Dealtfel cam aceasta a fost soarta seriei noastre, până la clasa IV, unde era profesor tânăr, **Mitiță Nicolau**, directorul. Așa la cl. I, părintele **Ghiță Robu** a murit îndată ce am terminat noi clasa. Il văd și acum: înalt, cu barba neagră, slab și pământiu la față, făcea clasă în sala cea mare a vechiului local dela No. 1, adică sala dinspre noul teatru de acnm. Inconjura tot timpul clasa cu mâinele la spate. Vorbea puțin și tușea, căci era ros de tuberculoză, sărmanul. Eram două serii. Cei dela partea I a abecedarului într'un rând de bănci, cei dela partea II, în alt rând. Asculta o bucată de vreme pe cei dela partea II la Citire, ori scotea la scris la tablă. Dela un timp îl auzai : „**Treceți dincolo**“. Atunci toți cei dela partea II ne mutam în bănci la cei dela partea I ca să-i învățăm. Fiecare aveam câte un elev pe samă. Noi citeam tare, arătând cu degetul pe carte, iar elevul zicea după noi. Eu învățam pe unul **Mindirigiu**, mare și grozav de prost la carte, Dumnezeu să-l ierte c'a murit de mult. Mă infuriam că nu știe și-i mai dădeam câte un ghiont, până ce odată într'o recreație, m'a bătut bine și de atunci mi-am ales alt elev. Într'un târziu anziam glasul părintelui Ghiță : „**La loc**“. Treceam toți la loc. Apoi : „**Strângeți**“. Fâșiit de cărți, plăci căzute pe jos, goana după paltoanele din cuer, tăștile la gât, apoi : „**Rugăciunea**“, și plecam.

Cam așa am dus-o noi în clasa I.

Într'a doua, părintele David Vicol, cu barba mare, surie, cu ochii mari, cu figura blândă și prietenoasă, totdeauna bine îmbrăcat cu hainele lui preoțesti, în care se simțea un foarte discret și plăcut miros de levănțică. Slujea

la Sft. Ioan și era preotul boerimii. Foarte conștiincios dascăl și foarte punctual dealtfel ca toți dascălii școlii.

La părintele David eram monitor general. Slujba mea era să țin liniște în clasă, ajutat și de alți monitori, până intra părintele și-i dam lista obraznicilor cu foarte mulți de f. f. f. înaintea numelui celor prea obraznici. Pe aceștia părintele îi chema la catedră, eu puneam piciorul drept pe postament, răsturnam ps impricinat cu fața în jos peste piciorul meu îndoit în unghiu drept, iar părintele îi dădea două, trei bețe mai jos de spate, cu o nuelușă mică dar cam grosuță de corn, pe care o ținea în catedră și nu o pierdea niciodată.

Părintele David ne explica lecțiile și ne asculta regulat. Ne-a fost un dascăl drag. A eșit și el la pensie după ce am trecut în cl. III.

Manoil Halunga era, după cum am mai spus, la cl. III. Născut la 1823 în județul Dorohoi, era așa dar de 66 de ani când am învățat la el. Amintirile mele despre dânsul suut vagi și puțin bogate pentrucă în acel ultim an de școală al lui, a fost mult timp bolnav și la 1 Aprilie 1889, a ieșit la pensie.

Ii mergea numele că e profesor foarte bun. Așa auziam eu de prin clasa II, dela băeți și acasă. Tata spunea că Halunga are metodă. Nu înțelegeam ce e aceia. Se spunea însă că bate și încă rău. Asta ne-a făcut ca din prima zi de clasă să stăm în bănci ca sfinții, de parcă nici nu suflam. Nu-mi amintesc însă de vre-un caz de bătaie. Poate pentru că era acum bătrân și bolnav și în preajma pensiei. Odată însă țin minte că s'a oprit din obișnuita lui plimbare prin fața băncilor și a ațintit cu privirea un băeat de lângă mine, care făcuse, se vede, vre-o obrăznicie. Chipul lui de atunci m'a impresionat se vede puternic, deoarece mi-a rămas și astăzi imprimat în minte. Inclinat spre băiat, pentru ca să-l stăpânească mai deaproape cu privirea, niște ochi imenși, albaștrii-alburii și severi, în care mă pierdeam ca în ceva nesfârșit, o figură uscată și sbârcită, un păr alb și creț pela spate.

Nu-mi prea amintesc de multe lecții făcute de dânsul în scurtul timp cât a venit la școală. Era probabil sătul acum de toate. Vorbea încet, cam neînțeles și repede. Dela dânsui am învățat pentru totdeauna scăderea cu împrumut pe care n'o pricepusem bine în clasa II. deși fusesem preniantul I. Procedarea lui la această lecție am întrebuintat-o și eu mai târziu, ca dascăl, la aceeași școală și în aceeași sală chiar, și o găsesc și astăzi foarte ingenioasă.

Când s'a îmbolnăvit și n'a mai putut veni regulat la cursuri, clasa era dusă mai mult de monitori, care făceam ce ne tăia capul.

Eram și eu monitor, probabil general, deoarece îmi aduc aminte că trebuia să ascult elevii și să le pun note într'un fel de catalog. Atunci m'a păcălit pe mine Nicu Lazaride, colegul meu. Eu îl ascultam și pe dânsul și-i puneam numai 10, fiind-că merita din plin. Pe mine n'avea cine să mă asculte și atunci îl puneam pe dânsul ca să am și eu note. El însă îmi mai dădea și câte un 9. Acest catalog îl duceam apoi în cancelarie la părintele David, care probabil ținea seama și de dânsul când trecea note în adevăratul catalog al clasei. Se poate ca într'o oarecare măsură să fi contribuit și aceasta ca la sfârșitul anului eu să ies al II-lea și Lazaride întâi și întâi a

fost apoi în toate clasele următoare până la terminarea gimnaziului și plecarea lui în altă parte. Adevărul adevărat e însă că Lazaride a fost cel mai bun elev dintre noi toți și pe fiecare an s'a ridicat din ce în ce mai mult deasupra noastră, așa că ne mândream cu dânsul. Era foarte muncitor și foarte inteligent, serios, ambițios, cu același surâs ironic pe buze ca și acum, șiret (era să zic ca și acum), conștient de valoarea lui și asta îl făcea să ne privească uneori cu un aer de superioritate.

Nu-l prea vedeam la jocurile noastre. Eram în admirație în fața lui când spunea câte o lecție drept ca în carte. Pe atunci acesta era criteriul după care se aprecia un elev.

Mi-aduc aminte că mai târziu, în clasa I gimnazială, Lazaride ne-a dat nouă colegilor un prilej de mândrie colectivă. Era în ziua de examen la **Fisiografie**, după amiază, și mai rămăseseră numai câțiva elevi neascultați. După o pauză, profesorul Grigore Sinescu intră în clasă să continue examenul și după dânsul cinci fete. Noi am rămas uluiți. Ce să caute fete la noi în clasă și încă cinci și încă una foarte frumoasă pe care am aflat noi în urmă că o chema **Ciudin**.

Când profesorul a golit banca întâi ca să stea fetele, ne-am fâstâcit cu toții și indignarea noastră era la culme. Cum adică? Să ne asculte pe noi în fața unor fete? Cei neascultați erau fierți. Unul din ei, Iulius Sperling, deși era evreu, făcea la cruci pe furis de zor. Așa era obiceiul lui când se găsea la mare ananghie.

După ce s'a așezat pe catedră, profesorul a poftit pe fete să le asculte. Va să zică și ele, sărmanele, dau examen! Suferința comună ne-a mai îmbunătățit. Erau —îmi dau seamă astăzi— eleve pregătite în particular, căci nu aveam în oraș gimnaziu de fete.

N'an prea știut mare lucru fetele, afară bineînțeles de **Ciudin**, care probabil fiindcă ne căzuse dragă la toți, ni s'a părut că a știut ceva. După ce le-a trecut la loc, D-l Sinescu și-a plimbat ochii prin catalogul nostru și l-a strigat la ascultare pe Lazaride, care fusese însă ascultat.

Am înțeles toți planul și o privire de complicitate s'a schimbat între noi și profesor. Vroia să dovedească fetelor cum învață băeții.

Lazaride a eșit din bancă sigur de dânsul și fără pic de grijă, așa cum îi era obiceiul. Noi ne rugam în gând lui Dumnezeu să-l asculte tot bucata „**Soarele**“, pe care i-o dăduse la prima ascultare și o spusese fără nici o greșală, drept ca în carte.

D-l Sinescu, după ce se face că se gândește, se uită la Lazaride: Să ne spui ceva despre... despre... despre **soare**.

O undă de bucurie ni s'a revărsat în suflete. Lazaride, în semn de sfidare față de fete, își saltă pantalonii în sus, îl văd și acum, și apoi începe. A mers strună, parcă mult mai frumos decât înainte. Ne strălucia la toți ochii de mândrie, ca și cum toți am fi participat la această probabil primă dar decisivă victorie împotriva sexului slab.

Să mai poștească!. Așa învățăm noi băeții!

Sinescu a știut să ducă lucrurile bine până la sfârșit. N'a ascultat pe ceilalți băeți decât după ce a trimis fetele acasă. Noi însă am rămas cam

măhniți după plecarea lor, căci ne deprinsesem acum cu ele și ne părea rău că s'au dus.

* * *

Sâmbăta după amiază, părintele David mă trimetea acasă la Halunga, când era bolnav, cu biletele de note, ca să le iscălească. Așa era pe atunci. În fiecare Sâmbătă școlarii duceau notele din cursul săptămânii ca să le vadă părinții.

Halunga stătea într'o casă mică, pe un tăpșan în dosul hotelului Bulevard de astăzi. Văd și acum poarta și apoi cărăruia care ducea urcând până la ușa de intrare. Mi-aduc aminte de o cameră mare, în care mirosea frumos a mere și a sulcină, apoi una mai mică cu feroastră spre stradă. Acolo găseam pe D-l Halunga, la masa de lângă fereastră, citind și fumând. Mobilier extrem de simplu; sărăcăcios chiar. Casă de Burlac, căci Halunga nu fusese însurat niciodată. Grozav de sfios îi întindeam biletele. Le semna pe toate: M. Halunge, cu un scris cam tremurat. Apoi mă întreba dacă suntem cuminți la școală. Vai de cumințenia noastră!

*

Ziua eșirei la pensie a lui Halunga și a părintelui David, căci au ieșit în aceeași zi. Noi nu știam nimica. În clasa noastră întunecoasă, căci se potrivise și o vreme mohorâtă, era o harmalaie și o prăfărie de nu te vedeai. Nu știu cine ne aduce vestea că D-l Halunga a venit la școală—nu venise de mult—și că azi iese la pensie, adică deacuma n'are să mai fie profesor. Vestea asta neașteptată întâi ne-a cam uimit și pentru un moment s'a făcut liniște în clasă. Durere sufletească e drept că nu am prea simțit, și era și firesc, pentru că nu avusesem timpul să ne atașăm de profesorul nostru, care lipsia așa de mult din cauza boalei. Harmalaia din clasă începuse iarăși. Noi monitorii însă, nu știu de ce am hotărât că într'o așa împrejurare trebuie să plângem și că toată clasa trebuie să plângă. Noi am și început, apoi și unii din clasă. Pe acei cari râdeau de acest neobișnuit spectacol, am început să-i croim cu vergile monitorști ca să plângă și ei. Plângeau și ei acum, e drept, de durere, și pe urmă săriau la noi înfuriați, că de ce i-am bătut?

Mă văd apoi în sala cea mare a clasei I împreună cu toți elevii școlii. La ușa clasei, coșuri mari cu portocale. Eșiam câte doi, oda giul Leahu ne punea câte o portocală în mână și plecam afară. Era darul de despărțire a celor doi pensionari. Nouă, monitorilor, ne-a dat și câte 50 bani de argint, chiar Halunga ori părintele David. Halunga sta lângă ușa clasei, cu capul rezemat de ușor. Se uita la noi cu o privire absentă și tristă. Era bătrân, era bolnav. Pleca din lumea copiilor în care trăise o viață întreagă, ca dascăl de mare merit. Cred că a iubit copiii, pentru că altfel n'ar fi fost dascăl bun, —și pentru că, singur pe lume, fără familie și aproape fără prieteni, numai în mijlocul copiilor a putut să guste clipe de mulțumire și de satisfacție sufletească.

După Paști ne-a venit la cl. III profesor tânăr, Ilie Crețulescu, mai târziu profesor de Limba română la liceul nostru. Dânsul a adus o notă nouă, tinerească în viața noastră școlară. Atmosfera de până atunci în clasele noastre fusese prea severă, prea serioasă. Profesorii, deși buni cu noi, nu prea îi simțiam apropiați sufletește; îi socoteam un fel de zei. Când m'a trimis odată părintele David în cancelarie

mă-i aduc blana, credeam că duc în brațe un vestmânt împărătesc la care mă uitam cu mare respect. Era doar blana părintelui David. Apoi în școală nu se cântau cântece ca astăzi și nu se organizau jocuri de cântă profesori, mijloace cari înseninează sufletele și le apropie. Totul era prea serios pentru niște copii. Mi-aduc aminte că atunci când Nicolau, institutorul dela clasa IV-a, ne-a adus într'o clasă și a început pentru prima dată în viața noastră școlară să ne cânte Hora Unirei, ca să ne învețe, noi ne-am simțit grozav de stingheriți. Ne uitam unul la altul cu inima strânsă și cu frică. Credeam că Domnul a înebunit. Cum să cânte el în fața copiilor? Și când, altă dată, tot D-l Nicolau a eșit pe scări și a svârlit o minge în mijlocul unui grup de elevi, cari se jucau, s'a făcut tăcere în tot grupul și faptul a fost socotit ca un eveniment neobișnuit și în tot cazul nepotrivit pentru un profesor.

Cu Ilie Crețulescu, a intrat însă viață în clasa noastră. Cum intra pe ușă, mititel și subțire, cu părul negru și creț, o și pornea la vorbă bogată, cu accentul și expresiile lui moldovenesti sadea. Era vesel, glumeț și ironic. Știa carte și era profesor foarte bun. Ne-a pus pe muncă din prima zi și ne venia tare greu. Mai ales la gramatică ne-a dat gata, căci nu știam nimica și ne-a mai schimbat și cartea noastră de Manliu, o gramatică de toată odihna, cu o alta de Ghibănescu mi se pare, cu totul anapoda după părerea noastră, cu cuvinte ca: etimologie, morfologie, paradigmă, de care habar nu aveam.

Încetul cu încetul am ajuns însă să facem niște analize ca acele, cum n'am mai făcut nici la gimnaziu.

Nu era de chip. Trebuia să învățăm, nu atât din cauza notei, cât mai ales ca să scăpăm de zeflemelele lui Crețulescu. Când prindea câte un evreu că nu știe, numai ce-l auzeai: „Iuhmane, șu-fare, feștere, tartare, de ce nu înveți? Ha?“ Elevul favorit era Lascar Vorel, un băet fin și drăguț, totdeauna cochet și curat îmbrăcat, cu părul frumos pieptănat și pomădat, nu ca mulți dintre noi, niște desmățați, niște spărieți din păpușoaie. Un cap de artist, cum a și ajuns, căci a fost pictor cu renume la München, unde a și murit de tânăr.

După cum mi-a spus chiar dânsul cu mult mai târziu, când venia prin țară, gustul de desemn și de culoare l-a prins dela colegul nostru *Mărgărit*, un biet băet sărac și necăjit, care de prin clasa II-a, măsgălea toată ziua desemne, copiind chipuri din carte ori lucrând din închipuire și colorând cu creioane date de Vorel, care era tot timpul lângă dânsul. Lascar Vorel mi-a spus, că acest băiat ar fi putut ajunge un mare pictor, căci avea un talent cum rar se vede. A murit de copil.

Și iată cum, pornind de la profesorul meu din clasa III-a primară, am scris câte ceva despre toți foștii dascăli de școală primară ai seriei noastre. Știu că amintirile acestea pot avea preț mare pentru noi acei cari le-am trăit, de aceia ele nu trebuie luate de cât ca un omagiu.

Dar pedeeasupra acestei considerații, paginile acestea sunt totuși o istorie asupra trecutului Școlii Românești.

In cimitir.

...Pe crucile cu brațele întinse
A șters a vremurilor aspră gumă
Identitatea pumnului de humă
Depe tăblițe cu piroane prinse...

...Pe una scrie că viața-i spumă,
Și printre slove curs-au lung, prelinse.
In primăveri din creștetele ninse
Topite lacrimi – sânge – din cunună...

...O cruce ajutorată de zefir
S'a cumpănit ușor din rădăcină
Să treacă vestea'n șoaptă la vecină
Că a sosit un străniu musafir...
Și – prin telegrafie fără fir –
Toți morții protestară în surdină...

Se stinge ziua...

Replică la S'a stins viața...

Se stinge ziua'n mod patriarhal,
N'auzi scandaluri, lumea se ascunde,
Pe uliți strâmte luna blând pătrunde
Albina pe gard un semn electoral...

...Doar Bistrița se tânguie oral
Ea numa'n veci cu jalea te pătrunde,
Isbind în maluri noi, sunând din unde,
Și-ar da viața mirelui rural...

Ca'n țințirim tăcere e'n comună...
Strejerei rămași cu glasurile sparte
Cocoșii tragic miezul nopții sună...

Unii pe—aproape, alții mai departe
Cu graiul lor vroind și ei să spună
„Nu'nvie morții...” — cum stă scris la carte...

Vasile Dorneanu

Un prieten, un învățor:

C. LUCHIAN

Nimic nu-i mai dulce în viață decât o amicitie fermă și *Partir c'est mourir un pen* sunt două filozofii care ne revin obsedant și alternativ în memorie de la plecarea la București a unui prieten bun, animator și creator, care e C. Luchian.

Figură bonomă, Luchian s'a bucurat de o sferă de prieteni cu volum județian, căci tuturor le-a fost prieten și toți i-au fost prieteni, satisfăcând legea reciprocității care formează amicitia veritabilă.

Plecarea lui Luchian e o medalie: ne înduioșează dar ne și bucură.

Capitala cu mirajul ei, acest moloch lacom de energii, l-a pompat și pe Luchian, să alimenteze primele coloane ale progresului, văduvind județul nostru de o valoare care se prinsese prin ea însăși, fără concursul gumerabicei electoralo-politice.

În acelaș timp ne mândrim cu Luchian în Capitală, el fiind o figură reprezentativă regională.

Nu numai prietenia personală ne-a îndreptățit a încerca acest portret în revista a cărui inițiator și conducător a fost, dar Luchian cu inima lui bună, cu spiritul lui creator și cu personalitatea lui a fost al județului, în al cărui pământ își are originea.

Luchian a fost un creator și un realist, un naționalist convins și un român dur.

Figură simpatică de o sanatate perfectă din acele care ascund minți întregi, el va trăi în noi prin realizările ce le-a înfăptuit în cei cinci ani de conducător al școlii din județul Neamțu.

Opera lui Luchian nu o vor doborâ și nici înălța vorbele; numai vremea care cerne foarte cinstit faptele oamenilor și care suntem siguri că ne o va complecta aceste creionări fugare, va pecetlui

personalitatea învățătorului Luchian,
munca neobosită a revizorului Luchian
și sufletul ales a prietenului Luchian.

Prizonieri ai unei emoții sincere, ne este imposibil să nu ne gândim că prietenii adevărați se integrează în trecutul nostru. Ei ne întregesc personalitatea.

Prietenia comunică prin rădăcini organice și despărțirea este totdeauna o operație dureroasă. E o amputare.

Cicatrizarea acestei operațiuni se desăvârșește cu greu, când rana e alimentată de sângele amintirii.

„Salutându-te în numele prietenilor și a revistei, din acest colț de țară unde ai lăsat și amintiri sfinte și multă energie — în cei mai frumoși ani, îți dorim întotdeauna

isbândă ;

iar natura care are oroare de vid, să nu se desmintă pentru județul nostru și să ridice valori care să poată suplini onorabil golul atât de resimțit, lăsat de tine“.

V. Scripcaru

RECENZII

Omagiul unei energii: LEON MREJERIU

Intr'un volum de aproape o sută de pagini editat de admiratori, sunt adunate expresiuni de sinceritate și admirație pentru o viață de muncă încordată a unei proeminente figuri țâșnită din darurile pământului nostru.

Treizeci și șase de primăveri puse în slujba celor mulți și buni.

Cu regretul de a mărturisi că am trecut repede prin rândurile bogate în roadă, ca o toamnă îndestutată, fiindcă volumul mi-a ajuns în mână când revista era aproape tipărită, totuși am găsit multe lucruri înviorătoare, încă necunoscute, despre acest om care a fost toată viața „învățător.“

Cinste inițiatorilor, dar avem de adăugat că, nu scoarțele acestei cărți și invenția lui Gutenberg pot măsura sufletul și personalitatea d-lui Leon Mrejeriu, ci faptele isvorâte din aluatul pe care l-a acumulat din brazda neistovită de unde vine și care și-a impus prin această personificare calitățile ei.

D-l Mrejeriu se arată în adevăr ca ceva din freământul surd al revoltei și răbdării acumulate din svârcolirile de veacuri undeva sub scoarța pă-

mântului nostru, pentru care a luptat și în adevăr despre care se poate spune că i-a pus o piatră la temelie circulară.

In adevăr d-l Mrejeriu e un om de merit care și-a făcut un cult din modestie și cinste.

Dăscălimea noastră nu trebuie să uite că d-sa a fost întotdeauna „învățător”

și la catedră

și în administrația școlară

și în viața publică

și aceasta, măcar pentru dorința de a-l ajunge.

Mănăstirea Bistrița : de Leon Mrejeriu și Arhimandritul Ghenadie Carază

(● broșură de 26 pagini format mare cu 7 clișee tipărită în teascurile imprimeriei județului).

Lucrarea foarte documentată de erudit, în care autorii folosesc toate documentele și scrierile cunoscute despre acest sf. locaș și ctitorii ei de la 1350 până astăzi.

E scisă în cuvinte de pătimiși îndrăgostiți de credința și datinele străbunilor, ce este însăși trăinicia și temelie neamului nostru pe meleagurile lui Decebal.

Autorii și-au făcut o datorie scoțând această broșură și probabil că au simțit glas tainic de voevod prin chiliile Bistriței de au reușit să pună atâta putere de evocare în această carte, care te fură purtându-te între evlavie și vitejia acelor conducători de neam, care între două războaie aveau vreme de zidit și câte un locaș de închinare.

Cartea este la timp venită și ar trebui citită de către toți intelectualii noștri care desigur că or fi cunoscând mai bine munții Elveției ori jungla Africei decât Bistrița, Secu ori Agapia, aceste perle ale Moldovei.

Dacă d-l Mrejeriu găsește destul timp să se ocupe și de istoriografie, când are de dus și toată administrația județului, aceasta nu-i decât afirmarea unei puteri de muncă și a dragostei pentru trecutul nostru, care în atâtea rânduri s'au evidențiat ferm la d-sa.

V. Scripcaru

Congresul dela Timișoara.

Aspecte Generale.

Asociația Generală a Învățătorilor Români este cea mai puternică organizație profesională, din câte există astăzi în țara noastră, e ceva definitiv stabilit.

S'a putut vedea aceasta, în chip foarte pronunțat, la congresul din Timișoara, din zilele de 8, 9 și 10 Sept., 1935, când tot Banatul, care se mândrește prin a-și zice „*eu mi-s fruncea*“, în ce are mai românesc, a vibrat de sentimente românești, așa cum știu învățătorii să simtă; încât un mic incident cu stingerea luminei electrice, din sala teatrului comunal, unde se ține congresul, n-a putut deruta sufletul disciplinat de care au știut învățătorii să dea dovadă în chip strălucit.

Ca o reacțiune firească, în momentul când becurile și-au întunecat firele incandescente, din pepturile celor peste 3.000 de învățători, a izbucnit „*Pe al nostru steag e scris unirea*“.

Intr'o disciplină impresionantă, 3 sferturi de oră, congresiștii au răspuns admirabil și demn oricăror încercări de a lua din strălucirea frumoasei manifestări învățătoarești care se confundă cu afirmările conștiinței naționale, pe care, învățătorii, își fac o datorie de onoare a o reprezenta oricând și oriunde.

Cuvântul domnului General Oprescu, al Părintelui Ținca reprezentant al Asociației clerului ortodox, al Prefectului, al Primarului, al domnului Stancu Brădișteanu, în numele funcționarilor publici, a domnului Profesor Gusti, în numele „Fundăților Regale“ ș. a., cât mai ales a reprezentanților Asociației generale a Profesorilor secundari, a subliniat, rolul pe care-l au Învățătorii în formarea conștiinței naționale, ca și forța ce o reprezintă în lupta pentru moralizarea obiceiurilor și a ridicării *dreptății* la rangul de principiu inviolabil, ce trebuie să stea la baza acțiunilor publice a guvernelor și a atitudinilor particulare a cetățenilor.

Dar ceea ce a format momentele culminante ale acestui congres, au fost cuvântările Domnului Președinte al Asociației Generale, D. V. Țoni, cel mai strălucit reprezentant pe care-l are învățătorimea română și a Domnului Ministru al școalelor, Dr. Constantin Angelescu ale cărui declarații au fost o înțeleaptă, autorizată și oficială recunoaștere a dreptății și cuminenței revendicărilor școlii primare, pe care rolul ei o merită și slujitorii ei o cer, să fie pură la rangul ei de „primară“, adică cea dintâi în grija conducerii statului. Cuvântarea Domnului Dr. Angelescu, a fost ca al unui camarad, mai mare de luptă pentru cauza dreptății noastre și de aceea a fost ascultat cu toată atenția, întrerupându-l prin ropote de aplauze, cu care congresiștii subliniau cuvintele Ministerului, care prin declarațiile făcute și prin promisiunile date—o, de-ar putea face ce a promis, ce minune ar fi!—s'a dovedit nu numai un bun cunoscător al realităților

dar și un mare iubitor al școlii primare și al învățătorilor.

Din cuvintele Domnului Ministru Angelescu, a impresionat în chip deosebit un apel, pe care nu cred să-l fi mai făcut vr'un ministru, către învățători, de a fi solidari până la unul pentru a-i putea înlesni dobândirea dreptății integrale a învățătorilor. „Băgați de seamă: fiți solidari până la unul și stați în jurul Asociației D-v., v'ocere Ministrul Dv.“, așa a spus Domnul Dr. Angelescu la Timișoara.

Cum s'a desfășurat congresul.

Primirea din gara Domnița Elena a fost peste așteptări: toți colegii de prin toată țara au fost primiți cu muzici militare, cu flori și cântece de colegii bănățeni, iar în dimineața de 8 Septembrie gara era năncăpătoare pentru învățătorime care, având în frunte pe Domnul Președinte D. V. Toni vice-președinte, Leon Mrejeriu și toate autoritățile din Timișoara, venise să-și primească Ministrul.

La ora 10, sala teatrului comunal era arhiplină, iar pe scenă se găsea un sobor de preoți, Domnul Ministru Angelescu, D-l Prof. Gusti, director al Fundațiilor Regale.

Autoritățile civile și militare din Timișoara, reprezentanții Asociațiilor prof. secundari, clerului ș. a., invitații și comitetul central al Asociației generale.

După oficierea unui Te-Deum, d-l Președinte Toni a deschis ședința festivă a congresului printr'o admirabilă expunere asupra rolului Asociației, a înlăptuirilor ei, a dreptății revindcărilor noastre și a problemelor ce se vor discuta în congres.

A arătat punctul nostru de vedere față de problema educației naționale în școala primară, a recrutării organelor de control și a salarizării corpului didactic.

S'a expedit o telegramă M. S. Regelui, la citirea căreia toți congresiștii au cântat Imnul Regal.

A urmat, după această demnă expunere, cuvântarea Domnului Ministru, care a început prin a felicita pe Învățători pentru chipul cum și-au făcut datoria în anul trecut, sporind cu munca lor devotată, frecvența până 90% și chiar 100% și pentru chipul cum înțelegem să facem educația națională vlăstarelor Neamului, ce ne sunt încredințate spre creștere. La chestiunea recrutării organelor de control, D-sa a declarat, textual:

„Doresc, ca organele de control să fie organe de îndrumare pentru învățători și nu de poliție, așa cum a spus, atât de bine, d. Președinte Toni. În criteriul de recrutarea lor nu are ce căuta politica.

Formulați deziderate și dați-mi-le și cum veți cere așa voi legifera“. Iar la problema salarizării, d. Ministru a spus: „În legea armonizării salariilor, care se discută acum, voi lupta să pun învățătorii la categoria ce o merită, alături de magistrați și ofițeri, așa cum ați cerut-o prin glasul d-lui Toni, nu ca până acum, unde, spre rușinea noastră un învățător este la aceeași categorie cu vardistul sau cu ușierul dela Minister.

Numai dacă voi obține aceasta, mai rămân în guvern.

Măeștra expunere a d-lui Toni și solidaritatea noastră dovedită, au impresionat adânc pe Domnul Ministru și pe toți oaspeții, așa după cum, însuflețitele cuvinte și însemnatele declarații ale Domnului Dr. Angelescu au umplut sufletele învățătorilor de nădejde.

Au rostit apoi cuvântări: D-l General Oprescu în numele oștirii, Pr. Țincra în numele „Astrei” și Episcopiei Aradului, Pr. Stâncă în numele Asociației clerului ortodox, D. Prof. N. Ioan, în numele Asociației prof. secundari, D-l Prof. Gusti în numele Fundațiilor Redale, D-l Dr. Nistor prefectul jud. Timiș în numele Guvernului, D-l Prof. Coman în numele comunei Timișoara, D-l Stancu Brădișteanu în numele funcționarilor publici, D-l președinte al Asociației profesorilor secundari din Timișoara, D-l Prof. Alaci dela Politehnica din Timișoara în numele inv. superior și D-l P. Râmneamțu în numele Asociației învățătorilor din Banat.

Intr'o mare însuflețire și într'o disciplină impresionantă, ședința festivă a congresului s'a închis la ora 1 jum. p. m.

Ședința de după amiază.

La ora 4. p. m. s'a deschis ședința congresului discutându-se după ordinea de zi, problemele amintite mai sus și făcându-se diferite propuneri și comunicări.

Toate concluziile și comunicările se vor găsi în Revista „Școala și Viața”, neavând spațiu de ajuns în revista noastră.

La ora 8 seara congresul general s'a încheiat.

Festivalul de seara.

La ora 9, în sala teatrului comunal, s'a dat un minunat festival în cinstea Domnului Ministru Angelescu.

O producție artistică vrednică de toată lauda, a stârnit o adâncă admirație pentru Asociațiile corale „Doina Banatului” și „Lyra C. F. R.” conduse de Dilaconul Bocșianu, ca și pentru corul de tărani din Gătaia, pregătit și condus de ei înșiși.

După acestea Domnul Ministru a părăsit Timișoara.

Ziua de 9 Septembrie

Colegii au vizitat Timișoara și împrejurimile, cu tramvaele comunale, care au fost puse la dispoziție gratuit pentru tot timpul congresului.

Adunarea generală.

La ora 10 dim., în sala prefecturei, s'a deschis adunarea generală, în care s'a discutat ordinea de zi statutară, hotărându-se să se facă în București un cămin al Învățătorilor.

S'a ales apoi întreg comitetul central în următoarele persoane :
D-l V. Ţoni, preşedinte; I. Ciolan-Sibiu şi M. Vasiliu-Botoşani, vicepreşedinţi.

lordan Tacu, secretar general; Moise Marinescu-Muscel, casier şi membrii : L. Mrejeriu, Dragomir Popescu-Teleorman, V. Tomegea-Bala, D. Catarei-Braşov, Al. Ilieş-Cluj, Pop. Someş, G. Medan-Satu Mare, N. Grozea-Bacău, St. Leontovici-Rădăuţi, Th. Iacobescu-Cotatea Albă, V. Ciubotaru-Soroca, I. Arhip-Chişinău, I. Modălcă-Mehedinţi, Florea Rădulescu-Roman, Pavel Jumanca-Caransebeş, Petre Bizerea-Timis, Sandu Carp-Silistra, P. Ramneanţu-Timişoara şi N. Simionovici-Cernăuţi.

Un gest al Domnului L. Mrejeriu.

D-l L. Mrejeriu, încercatul luptător pentru învăţători, după ce a fost ales, a renunţat la locul d-sale din comitetul central fiindcă este Prefect al jud. Neamţ şi statutele Asociaţiei prevăd la art. 36, că nu pot face parte din comitetul central, învăţători care fac parte din controlul inv., sau îndeplinesc o funcţie administrativă. Gestul acesta, neaşteptat de nimeni, a impresionat adânc întreaga adunare, care a admirat printr'o caldă manifestaţie făcută d-lui Mrejeriu, corectitudinea d-sale.

În locul d-sale, după ce d-l Ţoni l-a elogiat a fost declarat ales d-nul Gh. Vierescu-Vaslui, un vrednic şi energic coleg.

Congresul general, la anul viitor, se va ţine la Cernăuţi.

La ora 9 jum. p. m. adunarea generală s'a încheiat, ordinea de zi fiind epuizată.

În ziua de 10 Septembrie s'a făcut o foarte interesantă excursie la uzinele Reşiţa, despre care vom vorbi într'un număr viitor.

Astfel s'a terminat marea manifestare dăscălească din Timişoara în urma căreia, dacă sunt de făcut anumite observaţii şi se vor face la vreme, s'a arătat de câtă solidaritate suntem în stare şi că disciplina şi ţinuta demnă îşi ia locul de comandament superior.

Mihail Avadanei

Adunarea generală a Asociaţiei din jud. Neamţ.

În ziua de 25 August s'a ţinut în Piatra-N. adunarea generală a Asociaţiei din jud. Neamţ.

În atară de ordinea de zi statutară, adunarea gen. de anul acesta, a avut de făcut 3 lucruri destul de însemnate :

1). Un parastas pentru colegii morţi în timpul anului şi

înainte, care a avut loc în Biserica Domnească din Piatra-N.

II) Discutarea celor 3 probleme care se vor desbata și în congresul general din Timișoara : educația națională în școala primară, recrutarea organelor de control și salarizarea corpului didactic primar.

La fiecare chestiune au fost câte 1 raportor și anume :

La prima a fost Mihai Avadanei la a doua, D-l Teotan Macovei și la a treia D-l Petre Podoleanu.

Moțiunile propuse de raportori, au fost trimise la Asociația generală, unde au fost luate în seamă la întocmirea raporturilor generale pentru congresul din Timișoara.

III). Ceeace a mobilizat mai mult atenția adunării, însă, a fost chestia construirii unui Cămin al învățătorilor în Piatra-N. S'a dat delegație comitetului de a se îngriji de un plan al căminului, care se va construi pe terenul dat de primăria Piatra pentru suma de 25.000 lei, de lângă șc. No. 2 băieți în suprafață de cea 700 m. p. S'a hotărât ca pe lângă cei 500.000 lei depuși la Bancă din donațiile Ministerului de Instrucție după stăruințele D-lui Leon Mrejeriu, să contribuie fiecare învățător cu cel puțin 1000 lei pentru a se putea face o construcție care va cuprinde : o sală de adunări, local pentru Bancă, camere p. găzduit colegii dela țară, dormitoare pentru fiii de învățători care vor urma la școlile secundare, un apartament pentru un magazin de manufactură, grajd ș. a.

Incasările dela colegi se vor începe din toamna asta, iar căminul va fi început în primăvară.

Astfel, în scurt timp, vom avea un cămin al nostru în orașul Piatra-N.

Când toate aceste hotărâri, vor deveni fapte, se va fi dovedit că interesele de corp au fost credincios slujite, iar conștiința profesională se va sprijini pe ceva temeinic.

În domeniul acesta al înlăptuirilor, trebuie și vom fi toți ca unul.

M. Avadanei

Cum se poate veni în ajutorul copiilor săraci.

Cu ocazia serbării ținută în ziua de 22 Sept. a. c. pentru colectare de sume spre a se veni în ajutorul școlărilor lipsiți de mijloace, am avut prilejul să constatăm din nou temeinicia vechiului proverb, care spune: „Mult pot puținii buni împreună“.

Atâta doar că de data aceasta proverbul a suferit o oarecare modificare, deoarece cei care au sărit în ajutor au fost mulți și au făcut-o cu multă dragoste și bunăvoință pentru micuții cu care soarta s'a arătat vitregă.

Fiecare s'a grăbit, cu ce a putut și cât a putut a dat spre a veni în ajutorul școlărilor săraci.

Am dori ca acest exemplu să-și ia o extindere cât mai mare și să fie imitat și de altă lume din întreg județul nostru și cât mai curând, deoarece porțile tuturor școalelor s'au deschis și mulți copilași sunt, care nu se pot bucura de a avea o carte în mâinile lor sau o hăinuță care să-i înlesnească mersul la școală. Acolo unde este bunăvoință toate se fac și unde este bunăvoință toate inimile se deschid.

Căci ce dar mai de preț poate fi făcut unui copil necăjit, decât o carte de școală pusă în mâinile lui, dându-i astfel posibilitatea de a-și lumina mintea și a-și imobiliza sufletul și simțămintele.

Și ce satisfacție mai mare poate avea cineva decât atunci când din prisosul inimei și a bunurilor lui, a contribuit măcar cu puțin la această operă de ridicare la lumină a celor mulți și necăjiți. Lumea noastră pietreană s'a arătat mult înțelegătoare la toate acestea, dovadă că foarte puțini au fost aceia, cărora li s'a cerut concursul și nu l-au dat.

Succesul atât moral cât și material al serbării de duminică ne-a dovedit cu prisosință aceasta.

Ținem să evidențăm în special marele sprijin dat în această ocazie de D-l Colonel Gh. Manoliu, D-l Prefect Leon Mrejeriu și D-l Primar Alex. Gheorghiu, care ca adevărați părinți ai copiilor săraci ne-au dat tot concursul dumnealor neprecupețit.

Le aducem și pe această cale în numele copiilor săraci, cele mai călduroase mulțumiri.

Deasemenea mulțumim tuturor persoanelor, care fie prin obiectele donate pentru tombolă s'au prin subscriere de sume ne-au dat tot concursul.

Evidențiam deasemenea frumosul gest al elevilor de școli secundare, care în măsura posibilităților și a puterilor lor au contribuit și ei la reușita serbării.

Exemplul se poate generaliza în tot județul nostru cu bunăvoința și dragostea muncitorilor de totdeauna: învățătorii.

S. Purice

PAGINA OFICIALĂ

Orice lipsă a elevilor dela cursuri și care se bănuiește a fi din cauza vreunei boale molipsitoare, se va anunța imediat medicului de circumscripție.

La toate școalele și mai ales grădinele de copii, învățătorii să facă educația copiilor, pentru ca aceștia să fie preveniți și să știe cum să iasă în șosea, cum se traversează o stradă, cum se coboară din căruță, astfel ca aceste povețe să și le însușească pentru totdeauna, ferindu-l astfel dela atâtea accidente și chiar moartea.

Acei din colegii cari și-au oprit rabatul cărților școlare pentru a-l depune la banca națională, conform ordinului 152.417 din 5 Septembrie 1935, și care nu l-au depus până acum, sunt rugați a-l depune de urgență, astfel vom fi nevoiți să luăm măsuri disciplinare.

Colegilor candidați la examenul de definitivat, înaintare gradul II și inspecții specială gradul I li se recomandă manualul: „Metodica Enciclopedică a lucrului manual,” alcătuit de D-l Alexandru Marinescu, Făgăraș.

Această lucrare le este absolut necesară.

Conform ord. No. 169.013 | 935, nu este îngăduit a se încasa vreun fel de taxă dela elevii cursului primar.

Tablourile pentru cei admiși la gradul II nu ne-au sosit încă dela Iași. S'au făcut intervenții pentru a ni le trimitei

Numiri de suplinitori în învățământ, nu se fac decât după 15 Octombrie conform ordinelor primite, încât nu veți mai face nici o cerere în privința asta.

Corul învățătorilor își va începe activitatea la o dată pe care vom anunța-o ulterior.

Toți acei cari au dreptul la un nou termen de gradații, să-și pregătească actele din vreme.

Tablourile cu cercurile culturale sunt întocmite și se vor da publicității.

Revizor școlar, S. Purice

Se primește colaborarea oricărui membru al corpului didactic primar sau secundar, precum și a persoanelor ce sprijină cultura și învățământul primar. Subiectele tratate vor fi în sensul programului anunțat. Articolele vor fi scrise cîteț, pe o singură pagină, în mărimea de $\frac{1}{4}$ coală.

Pentru a se putea publica articolele într'un singur număr al revistei, nu vor fi mai lungi de 4—5 fețe. Recenziile vor fi reduse la 2 pagini. Articolele nesemnate, nu se publică.

Manuscrisele nepublicate nu vor fi înapoiate. Articolele pentru publicat, se vor trimite pînă la 20 ale lunii.

Comitetul de conducere al revistei, își ia angajamentul că va scoate revista un an, oricare ar fi riscurile.

Apelază însă la concursul colegilor înțelegători.

**REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA REVISTEI „APOSTOLUL“
CERCUL DIDACTIC PIATRA-N.**

La această adresă se vor trimite schimbul de reviste, cărți, manuscrisele, recenziile, precum și orice corespondență referitoare la redacția și administrația revistei.
